दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः

पञ्चाङ्गम्
अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्धः ५१२७ शरद-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् कार्तिकशुक्लपञ्चमी
कार्तिक १० प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-5 ■ अङ्क-4 | 1 | अक्तूबर, 26 2025 | Website- www.himsanskritam.com | Email-himsanskrit@gmail.com

2 दिल्लीसर्वकारः "सरदार एट् १५०" इति राष्ट्रव्याप्तम् अभियानं चालयिष्यति

3 HP Cabinet Decisions - पंचायतानां भविष्यतिपुनर्सङ्घटनम्, शतशः पदानां पूर्णस्य अनुमोदनम्, महापौरनिर्वाचने अपि निर्णयः

4 कुमारभास्करवर्मसंस्कृत-पुरातनाध्ययनविश्वविद्यालये द्विदिवसीयबालकेन्द्रशिक्षक-प्रशिक्षणकार्यशालायाः सफलसमापनम्

अद्य एकादशवादने आकाशवाणीतः 'मन की बात' इति कार्यक्रमे स्वीयं मनोगतं प्रकटयिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः - एकादशवादने आकाशवाणीतः 'मन की बात' इति कार्यक्रमे स्वीयं मनोगतं प्रकटयिष्यति । मासिकस्य आकाशवाणी-कार्यक्रमस्य एतत् सप्तविंशत्यधिक-शत-तमं संस्करणं भविष्यति। आकाशवाण्याः दूरदर्शनस्य च सर्वाभिः वाहिनीभिः अस्य कार्यक्रमस्य प्रसारणं भविष्यति। अयं हि कार्यक्रमः आकाशवाणी-वार्ता विभागस्य अन्तर्जालपटले www.newsonair.com इत्यत्र, अपि च newsonair इति चल-दूरभाषीये तन्त्रांशे अपि उपलब्धः भविष्यति। आकाशवाणी-दूरदर्शनवार्ता-प्रधानमन्त्रीकार्यालय-सूचनाप्रसारण-कार्यालयानां यू-ट्यूब वाहिनीभिः अपि अस्य कार्यक्रमस्य साक्षात् प्रसारणं भविष्यति । हिन्दी-भाषायां प्रसारणस्य पश्चात् अस्य प्रसारणम् आकाशवाण्या क्षेत्रीयासु भाषासु अपि भविष्यति।

भारतेन पाकिस्तानम् स्वस्य अवैध अधिगृहीतक्षेत्र-विषये विशेषतः जम्मू-कश्मीरे गम्भीरतया निरन्तरेण च मानवाधिकारस्य उल्लङ्घनं स्थगयितुं आहूतम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - संयुक्तराष्ट्र भारतस्य स्थायीप्रतिनिधिः पर्वतनेनी हरीशः पाकिस्तानम् स्वस्य अवैध-अधिगृहीतक्षेत्र-विषये विशेषतः जम्मू-कश्मीरे गम्भीरतया निरन्तरेण च मानवाधिकारस्य उल्लङ्घनं स्थगयितुं आहूतवान्। सः अशीतितमे संयुक्तराष्ट्रदिवसे आयोजिते मुक्तविमर्शसमये संयुक्तराष्ट्र- सुरक्षापरिषदं सम्बोधयन् इत्थम् अवदत्।

आस्ट्रेलिया-दलस्य विरुद्धं तिसृणां क्रिकेटक्रीडा-श्रृङ्खला भारतेन विजिता।

हिमसंस्कृतवार्ताः - पुरुष-क्रिकेट्-क्रीडायां सिड्नी-नगरे अन्तिमायां एकदिवसीय क्रीडायां नव-स्तोभैः सहज-विजयेन आतिथेय-आस्ट्रेलिया-दलस्य विरुद्धं तिसृणां क्रिकेट क्रीडा-श्रृङ्खला भारतेन विजिता।

देशस्य विभिन्नेषु भागेषु चतुर्दिवसीयः छठपूजोत्सवः अद्यारभ्य नहाय खाय इत्यनेन अनुष्ठनेन साकं समारब्धः

हिमसंस्कृतवार्ताः - देशस्य विभिन्नेषु भागेषु चतुर्दिवसीयः छठपूजोत्सवः अद्यारभ्य नहाय खाय इत्यनेन अनुष्ठनेन साकं समारब्धम् । सूर्यदेवस्य, तस्य भगिन्याः छठीमैया इत्यस्याः पूजायै समर्पितः अयं उत्सवः पवित्रतायै, कृतज्ञतायै, कुटुम्बस्य कल्याणाय च महत्त्वं प्रकाशयति । प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना उत्सवेन सम्बद्धानि गीतानि प्रेषयितुं जनाः प्रार्थिताः, येषाम् अग्रिमेषु कतिपयेषु दिनेषु पुनः प्रसारणं सः करिष्यति। सामाजिकमाध्यमं स्वीकृत्य प्रधानमन्त्री अवदत् यत्, सम्पूर्ण बिहार्-प्रदेशे जनाः पूर्वमेव भक्त्या सज्जतायां निमग्नाः सूर्योपासनायै च एकत्रिताःसन्तीति।

भारतीय-रेल-विभागेन छठ्-पूजायाः समये यात्रिणाम् अतिरिक्त-जनसम्मर्द निवारयितुं विस्तृत-व्यवस्था कृता ।

भारतीय-रेल-विभागेन छठ्-पूजायाः समये यात्रिणाम् अतिरिक्त-जनसम्मर्द निवारयितुं विस्तृत-व्यवस्था कृता, येन सम्पूर्ण देशे उत्सवेषु गम्यमानानां जनानां सुगमा सुरक्षिता च यात्रा सुनिश्चिता भवति। उत्सव-कालस्य अनन्तरं स्वकर्मस्थलानि प्रत्यागन्तुं यात्रिणां सुलभतायै प्रायः एकाशीत्य-धिकैक-शतोत्तर-षट्सहस्राणि विशिष्ट रेलयानानि प्रचालितानि सन्ति। अग्रिमेषु त्रिषु दिनेषु नवशताधिकानि विशेष रेलयानानि धावन्ति इति रेलमन्त्रालयेन उक्तम्। **अस्मिन् उत्सव-कालावधौ अद्यपर्यन्तं प्रायः सार्द्धककोटि रेलयात्रिणः यात्रां कृतवन्तः- रेलमन्त्री अश्विनी वैष्णवः ।**

रेलमन्त्री अश्विनी वैष्णवः अवदत् यत् अस्मिन् उत्सव-कालावधौ अद्यपर्यन्तं प्रायः सार्द्धककोटि रेलयात्रिणः यात्रां कृतवन्तः। उत्सव-कालस्य अन्तं यावत् सार्धद्वि-कोटितोप्यधिकानां यात्रिणां यात्रायाः संभावना विद्यते। नवदिल्ल्यां वार्ताहरैः सह वार्तालापं कुर्वन्, श्री वैष्णवः अवदत् यत् सुगमतया जनसम्मर्द-प्रबन्धनार्थं त्रिंशत् स्थानकेषु बृहत्-प्रतीक्षा-क्षेत्राणि स्थापितानि सन्ति इति।

नवदेहल्याम् अखिलभारतीय-आयुर्विज्ञान-संस्थानस्य, पञ्चाशत्तमम् दीक्षांतसमारोहं

सम्बोधितवान् स्वास्थ्यपरिवारकल्याणमन्त्री जे.पी. नड्डा

हिमसंस्कृतवार्ताः,नवदेहली - स्वास्थ्यपरिवारकल्याणमन्त्री जे.पी. नड्डा चिकित्साशिक्षाक्षेत्रे देशस्य प्रगतिम् प्रकाशयन् अवदत् यत् अधुना देशे एकोनविंशति उत्तर अष्टाशतं चिकित्सामहाविद्यालयाः सन्ति। सः अवदत् यत् देशे अधुना स्नातकचिकित्सासनानि एकपञ्चाशत्सहस्रतः वर्धित्वा ऊनत्रिंशत् सहस्रोत्तर एकलक्षं संजातानि। नवदिल्ल्यां अखिलभारतीयआयुर्विज्ञान संस्थानस्य, पञ्चाशत्तमम् दीक्षांतसमारोहं सम्बोधयन् मन्त्री इदमपि सूचितवान् यत् स्नातकोत्तरचिकित्सासनानां संख्या अपि प्रायः अष्टसप्ततिसहस्रं यावत् वर्धिता।

सुभाषितम्

कोऽन्धो योऽकार्यरतः
को बधिरः यो हितानि न शृणोति।
को मूकः यः काले
प्रियाणि वक्तुं न जानाति।।

अन्धा कौन है? जो बुरे और हिंसक कार्यों में लिप्त हो। बहरा कौन है? जो अपने हित की बातों को भी नहीं सुनता है। गूंगा कौन है? जो सही समय पर नम्रता पूर्वक अपनी बात व्यक्त नहीं कर सकता है।

दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्
हिमसंस्कृतवार्ताः
हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता
१०० ₹
One year subscription to the daily Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message saying hello on the number below.
7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुध्दीनां कृते, राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवाहरसङ्केतः-१७७१११
सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

प्रसिद्धः अभिनेता सतीशशाहः

चतुःसप्तति वयसि दिवङ्गतः

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रसिद्धः अभिनेता सतीश शाहः अद्य चतुःसप्तति वयसि दिवङ्गतः। तस्य अभिनयजीवनं दशकेषु व्याप्तम् आसीत्। बहुमुखीअभिनयेन, हास्य-अभिनयेन च सः भारतीय-दूरदर्शनस्य चलचित्रस्य च लोकप्रियः जनः अभवत्। सः साराभाई वर्सेस साराभाई इत्यस्मिन् प्रसिद्धे धारावाहिके इन्द्रवदन् साराभाई इत्यस्य अविस्मरणीय पात्रस्य कृते प्रसिद्धः आसीत्।

'मोन्था' चक्रवातस्य दृष्ट्या ओडिशा-सर्वकारेण तटीयजनपदेषु सज्जता तीव्रा कृता

बङ्गालखाते मोन्था-चक्रवातस्य प्रतीक्षया ओडिशा-सर्वकारेण राज्यस्य तटीयजनपदेषु सज्जता तीव्रा कृता अस्ति । बालासोरमण्डले सर्वेषां सर्वकारीयकर्मचारिणां अवकाशः स्थगितः। गञ्जममण्डलस्य अधिकारिणः च अग्रे सूचनापर्यन्तं स्वमुख्यालये एव तिष्ठन्तु इति कथितम्। राज्यसर्वकारेण सर्वेभ्यः जिलाप्रशासनेभ्यः विशेषतः दक्षिणतटीयजनपदेषु, आपदाप्रतिक्रियाबलेभ्यः, स्थानीयसंस्थाभ्यः च कथितं यत् ते कस्यापि सम्भाव्यस्य आपत्कालस्य निवारणाय २४ घण्टानां सज्जतायां तिष्ठन्तु। जलवायुविभागानुसारं अद्य यावत् चक्रवातः गहने अवसादरूपेण तीव्रः भविष्यति इति अपेक्षा अस्ति। सोमवासरे प्रातः यावत् दक्षिणपश्चिमस्य समीपस्थस्य पश्चिममध्यस्य च बङ्गलखातेः उपरि चक्रवातरूपेण तीव्रं भविष्यति इति अपेक्षा अस्ति। मंगलवासरस्य प्रातःपर्यन्तं तीव्रचक्रवाततूफानरूपेण तीव्रं भविष्यति, सायं वा रात्रौ वा मचिलीपट्टनम-कलिंगपट्टनमयोः मध्ये स्थलप्रवेशस्य सम्भावना वर्तते। प्रतिघण्टां ९० तः १०० किलोमीटर् वेगेन वायुः प्रवहति, प्रतिघण्टां ११० किलोमीटर् यावत् वायुः प्रवहति ।

दिल्लीसर्वकारः "सरदार एट् १५०" इति राष्ट्रव्याप्तम् अभियानं चालयिष्यति

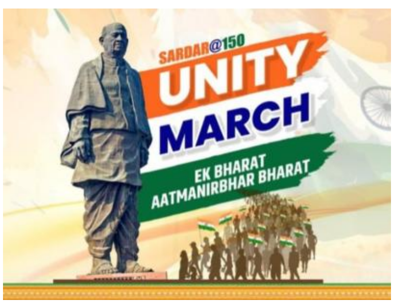

हिमसंस्कृतवार्ताः। पूर्व-उपप्रधानमन्त्री गृहमन्त्री च सरदारवल्लभभाई पटेलः इत्यस्य १५० तमं जन्मदिवसं स्मरणार्थं दिल्लीसर्वकारः "सरदार एट् १५०" इति राष्ट्रव्याप्तम् अभियानं चालयिष्यति। अस्य अभियानस्य उद्देश्यं जनसहभागितायाः माध्यमेन राष्ट्रनिर्माणस्य विचारं सुदृढं कर्तुं, अमृतपीढीं सरदारपटेलस्य एकता, अखण्डता, आत्मनिर्भरता च इति आदर्शैः सह सम्बद्धं कर्तुं च अस्ति। अमुं अवसरं स्मरणार्थं गतदिने सोनियाविहारयमुनाघाटे "जल संगम से जन संगम - एकता उत्सवः" इत्यस्य विमोचनसमारोहः आयोजितः। दिल्लीसर्वकारस्य विद्यालयेभ्यः छात्राः शिक्षकाः च सह १५० उत्साही स्वयंसेवकाः पवित्रं यमुनाजलं संगृहीतवन्तः । एतत् संगृहीतं यमुनाजलं देशे सर्वत्र २५ सांस्कृतिकदृष्ट्या महत्त्वपूर्णनदीषु-कश्मीरतः कन्याकुमारीपर्यन्तं-राष्ट्रियैकतायाः सामूहिकदायित्वस्य च प्रतीकरूपेण मुक्तं भविष्यति। ततः एताभ्यः नदीभ्यः संगृहीतं पवित्रं जलं पुनः दिल्लीं आनयिष्यते, यत्र अक्टोबर् ३१ दिनाङ्के पटेलचौकस्थे सरदारपटेलस्य प्रतिमायां जलाभिषेकसमारोहः भविष्यति, येन अस्य ऐतिहासिकस्य अभियानस्य समापनदिवसः भविष्यति।

राष्ट्रीयराजधानी

दिल्लीनगरे वायुप्रदूषणं नियन्त्रयितुं प्रथमवारं कृत्रिमवृष्टिः सृज्यते

राष्ट्रीयराजधानी दिल्लीनगरे वायुप्रदूषणं नियन्त्रयितुं मंगलवासरात् गुरुवासरपर्यन्तं मेघबीजद्वारा प्रथमवारं कृत्रिमवृष्टिः सृज्यते। देहल्याः मुख्यमन्त्री रेखागुप्ता उक्तवती यत् कृत्रिमवृष्टेः सज्जता सम्पन्ना, या वायुप्रदूषणस्य नियन्त्रणार्थं महत्त्वपूर्णा प्रौद्योगिकी उपलब्धिः अस्ति। दिल्लीपर्यावरणमन्त्री मञ्जिन्दरसिंह सिरसा इत्यनेन उक्तं यत् विमानम्, जलवायुविभागः, पर्यावरणनिरीक्षणम् च सहितं सर्वाः प्रणाल्याः अस्य प्रयोजनाय सज्जाः सन्ति।

दिल्लीनगरस्य इन्दिरागान्धी-अन्तर्राष्ट्रीयविमानस्थानकस्य टर्मिनल् २ पुनः उद्घाटितः

दिल्लीनगरस्य इन्दिरागान्धी-अन्तर्राष्ट्रीयविमानस्थानकस्य टर्मिनल् २ अद्य यात्रिकसेवायाः कृते पुनः उद्घाटितः भविष्यति। केन्द्रीय-नागरिक-उड्डयनमन्त्री राममोहननायडु इत्यनेन गतदिने अस्य टर्मिनलस्य औपचारिकं उद्घाटनं कृतम्। पञ्चमासस्य विरामानन्तरम् अस्य टर्मिनलस्य नवीनीकरणं पुनः उद्घाटनं च क्रियते । अस्मिन् अवसरे वदन् नायडुमहोदयः अवदत् यत् विमाननक्षेत्रं निरन्तरं विकसितं भवति, अधिकाधिकाः जनाः विमानयानेन गच्छन्ति इति सुनिश्चित्य मन्त्रालयः प्रयतते। सः अपि व्याख्यातवान् यत् नवीनीकरणं कृतं टर्मिनल् छात्राणां अन्येषां च यात्रिकाणां कृते अत्याधुनिकसौविध्यं युक्तं अस्ति, येन तेषां यात्रा सुलभा, विश्रामयुक्ता च भविष्यति।

निर्वाचनायोगेन बिहार-विधानसभा निर्वाचनात् प्राक् राजनैतिक-प्रचार-कार्ये कठोरनियमाः निरूपयता नूतनाः परामर्शाः प्रसारिताः

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारतनिर्वाचनायोगेन बिहार-विधानसभा निर्वाचनात् प्राक् राजनैतिक-प्रचार-कार्ये ए.आई. इति कृत्रिम बुद्धिमत्तया निर्मितानां कृत्रिम-विषयवस्तूनां प्रकटीकरणस्य तथा उत्तरदायी-उपयोगस्य कृते कठोरनियमाः निरूपयता नूतनाः परामर्शाः प्रसारिताः। आयोगः राजनैतिकदलानि, प्रत्याशिनः, प्रचार-प्रतिनिधीन् च उक्तवान् यत् प्रचारार्थं प्रयुक्तं प्रसारितं वा किमपि कृत्रिमरूपेण निर्मितं अथवा कृत्रिम दृष्ट्या परिवर्तितानि चित्राणि, श्रव्य-चित्राणि दृश्यचित्राणि वा समेत्य कृत्रिम-सामग्रिषु स्व नामांकन कुर्वन्तु इति, येन दृश्य-चित्र क्षेत्रस्य न्यूनातिन्यूनं दशप्रतिशतं भागं आच्छाद्यते। अवैधं तथा च कस्यापि व्यक्तेः परिचयस्य, स्वरूपस्य, अथवा स्वरस्य, तस्य सहमतिं विना, मतदातृन् भ्रामयितुं वञ्चयितुं वा निर्मितं किमपि विषयवस्तु प्रकाशयितुं अग्रे प्रेषयितुं वा अवरोधितुम् अपि आयोगेन आहूतम्।

बिहारविधानसभानिर्वाचनस्य प्रथमचरणस्य कृते एनडीए-महागठबन्धनयोः प्रमुखाः प्रचारकर्तारः प्रचारं तीव्रं कृतवन्तः

हिमसंस्कृतवार्ताः - बिहारविधानसभानिर्वाचनस्य प्रथमचरणस्य कृते एनडीए-महागठबन्धनयोः प्रमुखाः प्रचारकर्तारः प्रचारं तीव्रं कृतवन्तः। भारतीय जनता पार्टीति दलस्य वरिष्ठः नेता केन्द्रीय-गृहमंत्री अमित शाहः खगड़ियायां निर्वाचन सभाम् सम्बोधितवान्। शाहः अवदत् यत् एनडीए-शासनकाले बिहारे जघन्य अपराधानाम् संख्यायां महती न्यूनता जाता। शाहः अवदत् यत् अस्मिन् निर्वाचने निर्णयः भविष्यति यत् बिहारे 'जङ्गलराजः भविता अथवा राज्यं विकासस्य पथि अग्रे सरिष्यति । तत्रैव खगड़िया-जनपदस्य परवत्ता-विधानसभाक्षेत्रे महागठबन्धने मुख्यमन्त्रीपदस्य प्रत्याशी राजद-दल-नेता तेजस्वीप्रसादयादवः अपि जनसभां सम्बोधितवान्। सः अवदत् यत् यदि बिहारे तस्य गठबन्धनं सत्तां प्राप्नोति तर्हि राज्ये वृत्तिहीनसमस्यायाः निवारणाय पदानि करिष्यन्ते। मोतिहारीक्षेत्रे निर्वाचनजनसभाम् वदन् जनसुराजदलस्य संस्थापकः प्रशांतकिशोरः आरोपं कृतवान् यत् एनडीएदलं महागठबन्धनं च जनानां आकांक्षां पूरयितुं असमर्थं अभवताम्।

HP Cabinet Decisions - पंचायतानां भविष्यति पुनर्सङ्घटनम्, शतशः पदानां पूर्णस्य अनुमोदनम्, महापौरनिर्वाचने अपि निर्णयः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य मन्त्रिमण्डलस्य सभा मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहसुक्खोः अध्यक्षतायां शनिवासरे राज्यसचिवालये अभवत् । सभायां शतशः पदानि पूरयितुं अनुमोदनम्, सहस्राणां कर्मचारिणां मानदेयस्य वृद्धिः च इत्यादयः अनेके प्रमुखाः निर्णयाः कृताः मन्त्रिमण्डलेन पंचायतानां पुनर्सङ्घटनस्य अनुमोदनं कृतम्। ग्रामीणविकास एवं पंचायतीराजविभागः नियमावली प्रक्रिया आरप्स्यते। हिमाचलप्रदेशे पंचायतानां पुनर्सङ्घटने प्राकृतिक आपदाकारणात् विलम्बं जातम्।
यदि प्रक्रिया समये न सम्पन्नं भवति तर्हि पंचायतनिर्वाचनं स्थगितुं शक्यते। एतत् पूर्वं बहुषु राज्येषु अभवत् । परन्तु अद्यैव मुख्यमन्त्री पंचायतीराजमन्त्री च राज्ये निर्वाचनं निर्धारितसमये भविष्यति इति उक्तवन्तः आसन्। एकस्मिन् प्रमुखे निर्णये मन्त्रिमण्डलेन नगरनिगमस्य महापौरस्य उपमहापौरस्य च कार्यकालः सार्धद्विवर्षात् पञ्चवर्षपर्यन्तं वर्धयितुं निर्णयः कृतः । पार्षदानां अश्वव्यापारस्य निवारणाय अपि एषः निर्णयः कृतः । ज्ञातव्यं यत् शिमला-नगरनिगमस्य महापौरस्य उपमहापौरस्य च सार्धद्विवर्षस्य कार्यकालः नवम्बर्-मासस्य १५ दिनाङ्के समाप्तः भविष्यति । मन्त्रिमण्डलमन्त्री हर्षवर्धन चौहान इत्यनेन निर्णयानां विषये सूचना दत्ता।

विद्यमानानाम् १,००० डीजल-पेट्रोल्-टैक्सी-यानानां विद्युत्-रूपेण परिवर्तनस्य निर्णयः

मन्त्रिमण्डलेन परिवहनविभागाय राजीवगान्धी-स्वरोजगारयोजनायाः अन्तर्गतं ४० प्रतिशतं अनुदानं प्राप्य विद्यमानानाम् १,००० डीजल/पेट्रोल् टैक्सीयानानां विद्युत् टैक्सीरूपेण परिवर्तनस्य आवश्यकं अनुमोदनं प्रदत्तम्। मन्त्रिमण्डलेन पूंजीनिवेशयोजनायाः २०२५-२६ कृते राज्येभ्यः विशेषसहायतायाः सम्बन्धे हिमाचलप्रदेशनगरदेशनियोजननियमा, २०१४ संशोधनस्य अनुमोदनं कृतम्।

एतेषां मानदं वर्धितम्

मन्त्रिमण्डलेन विशेषपुलिसपदाधिकारिणां मानदे प्रतिमासं ₹३०० वृद्धिः अनुमोदिता, यत् १ अप्रैल २०२५ तः प्रभावी भविष्यति।एतत् राज्ये ५१० विशेषपुलिसपदाधिकारिणः लाभं प्राप्नुयुः, येषु अजनजातिक्षेत्रेभ्यः ४०३ अधिकारिणः, आदिवासीक्षेत्रेभ्यः १०७ अधिकारिणः च सन्ति। मन्त्रिमण्डलेन मुख्यमंत्रिणः सुखविंदरसिंहसुक्खोः घोषणानुसारं एसएमसी-शिक्षकाणां (टीजीटी, सी एण्ड वी, जेबीटी, व्याख्यातारः, डीपीई), आईटी-शिक्षकाणां, मध्याह्नभोजनकार्यकर्तॄणां, तथा च अंशकालिकजलवाहकानां मानदेयरूपेण प्रतिमासं ५०० रुप्यकाणि २०२५ तमस्य वर्षस्य अप्रैल-मासस्य प्रथमदिनात् वर्धयितुं निर्णयः कृतः।

ग्रामेषु स्वेच्छिकं निर्माणं न भविष्यति

ग्रामीणक्षेत्रेषु निर्माणक्रियाकलापानाम् नियमनार्थं ग्रामपञ्चायतैः आदर्श उपनियमरूपेण स्वीक्रियमाणस्य ग्रामीणक्षेत्रविकासमार्गदर्शिकायाः प्रारूपम् अन्तिमरूपेण निर्धारयितुं राजस्वमन्त्री जगतसिंहनेगी इत्यस्य अध्यक्षतायां मन्त्रिमण्डलस्य उपसमित्याः सङ्घटनस्य निर्णयः कृतः। अस्याः मन्त्रिमण्डलस्य उपसमित्याः सदस्याः ग्रामीणविकासमन्त्री अनिरुद्धसिंहः, नगरविकासमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः, नगरदेशनियोजनमन्त्री राजेशः धर्माणी च सदस्याः भविष्यन्ति ।

मेधाविक्रीडकानां सूच्यां १९ क्रीडाः योजयितुम् अनुमोदनम्

सभायां राज्यसर्वकारविभागानाम्, बोर्डानाम्, निगमानाञ्च अन्तर्गतं समूह क, ख, ग, घ च पदेषु नियुक्त्यर्थं विचारार्थं योग्यानां मेधाविनां क्रीडकानां सूच्यां १९ क्रीडाणां समावेशः अनुमोदितः। एतासु क्रीडासु बेसबॉल, पैरा स्पोर्ट्स, रग्बी ट्रायथलॉन, बधिर खेल, मल्लखंब, कूडो, मोटर स्पोर्ट्स, पेंचक सिलेट, शूटिंग बॉल, सॉफ्ट टेनिस, रोल बॉल, टेनपिन बॉलिंग, रस्साकशी, तलवारबाजी, नेटबॉल, सेपक टकराव, वुशु, किक बॉक्सिंग चेत्येता: च सन्ति

नियुक्तिनिदेशालये 300 JOA (IT) पदेषु नियुक्त्यर्थम् अनुमोदनम्

मन्त्रिमण्डलेन प्रथमचरणस्य कार्यप्रशिक्षकरूपेण ३०० पदं निर्माय नियुक्तिनिदेशालयस्य अन्तर्गतं कनिष्ठकार्यालयसहायकानां (आईटी) पृथक् अनन्यं च राज्यसंवर्गस्य निर्माणस्य अनुमोदनं कृतम्। सभायां नाहानचिकित्सामहाविद्यालयस्य विस्तारार्थं नवचयनितभूमौ निर्माणकार्यस्य अपि अनुमोदनं कृतम्। मन्त्रिमण्डलेन चिकित्साशिक्षा-अनुसन्धानविभागे नूतन-स्नातकोत्तर-सुपर-विशेषता-पाठ्यक्रमेषु प्रवेशस्य नियमनार्थं पूर्व-तथ्य-अनुमोदनं प्रदत्तम्। आईजीएमसी शिमलायाः बहुविशेषज्ञता, डॉ. राजेन्द्र- प्रसाद-शासकीय-चिकित्सामहाविद्यालयः टाण्डा, श्रीलालबहादुरशास्त्री- शासकीयचिकित्सामहाविद्यालयः नेरचौकः, डॉ. राधाकृष्णनशासकीय चिकित्सामहाविद्यालयः हमीरपुरम् इत्येतेभ्यः चिकित्साशिक्षानिदेशालयस्य अन्तर्गतम् आपत्कालीनचिकित्साविभागे ३२ सहायकाचार्याणां पदानि परिवर्तयितुम् स्वास्थ्यविभागस्य प्रस्तावस्य मन्त्रिमण्डलेन अनुमोदितम्।

नवीनां आवासीचिकित्सक-नीति-2025 निर्मातुं अनुमोदनं, 400 उपचारिकाः नियुक्ताः भविष्यन्ति

सभायां नूतना आवासीचिकित्सकनीति-२०२५ इत्यस्य निर्माणे अपि अनुमोदनं कृतम् । सहायक-उपचारिकाणां नियुक्तेः नियमनार्थं नीतियोजनां निर्मातुं स्वास्थ्यविभागस्य प्रस्तावः अपि मन्त्रिमण्डलेन सिद्धान्ततः अनुमोदनम् कृतम्। ४०० उपचारिकाः नियुक्ताः भविष्यन्ति। तेषां कृते प्रतिमासं ₹25,000 इत्येव मानदं प्रदास्यते। सभायां हिमाचलप्रदेशस्य आदिवासीनां कृते व्याजसहायता सहितं स्थलाधारितसौरविद्युत्परियोजनानां स्थापनायाः योजनायां संशोधनस्य अपि अनुमोदनं कृतम्। अधुना योजनायाः नाम राजीवगान्धी स्वरोजगारसौरऊर्जायोजना इति भविष्यति, यस्याः अन्तर्गतं आदिवासी-अजनजातीयक्षेत्रेषु १०० किलोवाटतः २ मेगावाटपर्यन्तं भू-आधारितसौरविद्युत्परियोजनानां स्थापनायै व्याजसहायता प्रदत्ता भविष्यति। आदिवासीक्षेत्रेषु १०० किलोवाटतः २ मेगावाटपर्यन्तं सौरविद्युत्परियोजनानां स्थापनायै सर्वकारः ५ प्रतिशतं व्याजसहायतां प्रदास्यति, गैर-आदिवासीक्षेत्रेषु ४ प्रतिशतं व्याजसहायताप्रदानस्य प्रावधानं कृतम् अस्ति।

पुरुष अनुबन्दकर्मचारिभ्य पितृत्व- अवकाशः

राज्ये पुरुष-अनुबन्धकर्मचारिणां कृते १५ दिवसानां पितृत्वावकाशं मन्त्रिमण्डलेन अनुमोदितम्। सोलनमण्डलस्य हरिपुरसन्धोली-२, सूरजमाजरा लुबाना, बद्दीखण्डस्य चक्कन इत्यत्र त्रयः नवीनसर्वकारीप्राथमिकविद्यालयाः उद्घाटयितुं निर्णयः अभवत् । राज्यस्य अधिकतमं छात्राणां लाभाय डॉ. यशवंतसिंहपरमार-छात्रऋणयोजनायां संशोधनं मन्त्रिमण्डलेन अनुमोदितम्। संशोधनानुसारं स्नातकोत्तरशिक्षायाः कृते अपि १% व्याजदरेण शिक्षाऋणं प्रदत्तं भविष्यति। तदतिरिक्तं लाभार्थी छात्रस्य परिवारस्य आयसीमा ₹४ लक्षतः ₹12 लक्षं प्रतिवर्षं यावत् वर्धिता अस्ति।

एतेषां योजनानां कार्यान्वयनार्थं अनुमोदनम्

मन्त्रिमण्डलेन प्राकृतकृषिसमृद्धकृषकयोजनायाः तथा राज्ये हिमाचलप्रदेशसस्यविविधीकरणपरियोजनायाः (जाइकाचरण-२) कार्यान्वयनस्य कुशलनिरीक्षणव्यवस्थायाः सुव्यवस्थितीकरणाय प्रस्तावाः अनुमोदिताः। इयं प्रणाली विभागानां, SPNF, JICA च मध्ये समन्वयं प्रवर्धयिष्यति, अपि च अपेक्षितपरिणामेन सह प्रमुखकार्यक्रमानाम् अन्तर्गतं परियोजनानां कुशलशासनं कार्यान्वयनञ्च सुनिश्चित्य प्रमुखा भूमिकां निर्वहति।

पर्यटननिवेशप्रवर्धन-परिषदः अनुमोदनम्

मन्त्रिमण्डलेन पर्यटननिवेशप्रवर्धनपरिषदः स्थापनायाः अनुमोदनं कृतम्, यत् पर्यटननिवेशं कुशलतया पारदर्शकितया च आकर्षयितुं, मूल्याङ्कयितुं, सुविधां च दातुं तन्त्रे कार्यं करिष्यति। मन्त्रिमण्डलेन राज्ये औषध-एककैः प्रयुक्तानां अतिरिक्त-तटस्थ-मद्यस्य, परिष्कृत-मद्यस्य, सर्वप्रकारस्य स्प्रिट-इत्यस्य च क्रयणं, भण्डारणं, परिवहनं, गुणवत्तापरीक्षणं, आपूर्तिं च कर्तुं हिमाचलप्रदेशसामान्य-उद्योगनिगमं नोडल-एजेन्सीरूपेण निर्दिष्टं निर्णयः कृतः।

हिमाचलप्रदेशे पीटीए-एसएमसी अध्यक्षपदनिर्वाचने राजनैतिकप्रभावः न प्रवर्तिष्यते, निदेशालयेन निर्देशाः निर्गताः

हिमसंस्कृतवार्ताः - डॉ पद्मनाभः। हिमाचलप्रदेशस्य सर्वकारीय-उपाधि-महाविद्यालयेषु, संस्कृत-महाविद्यालयेषु तथा अन्येषु शिक्षणसंस्थानेषु अभिभावक-शिक्षक-संघस्य (पीटीए) एवं विद्यालय-प्रबन्धन-समितेः (एसएमसी) अध्यक्षानां चयनप्रक्रियायाम् अधुना राजनैतिकप्रभावः न भविष्यति। कस्यचित् विशेषवर्गस्य वा व्यक्तेः अनुचितलाभः अपि न दास्यते। उच्चशिक्षानिदेशालयेन राज्यस्य विद्यालयेषु महाविद्यालयेषु च पीटीए-एसएमसी अध्यक्षचयनसंबन्धी कठोराः निर्देशाः प्रदत्ताः। ये जनाः नैतिकचरित्रसम्पन्नाः, अभिभावकानां शिक्षकेभ्यश्च विश्वासार्हाः भवन्ति, ते एव लोकतान्त्रिकपद्धत्याः माध्यमेन अध्यक्षपदं प्रति चयनं प्राप्स्यन्ति। शिक्षणसंस्थानानां चयनप्रक्रियायां एकरूपता, अनुशासनं, पारदर्शिता च सुनिश्चितुं पुरातनी व्यवस्था परिवर्तिता अस्ति। शिक्षासचिवेन शुक्रवासरे निर्गते पत्रे स्पष्टं निर्दिष्टम्—"अधुना राज्यस्य सर्वेषु शिक्षणसंस्थानेषु अध्यक्षाः ते एव भविष्यन्ति ये विद्यार्थीहिताय संस्थानहिताय च समर्पणभावेन कार्यं कर्तुं समर्थाः स्युः।" चयनप्रक्रिया पूर्णतया लोकतान्त्रिका, निष्पक्षाऽपि च भविष्यति—बाह्यप्रभावात् पक्षपातात् वा मुक्ताऽपि। शिक्षाविभागेन निर्दिष्टं यत् अध्यक्षनिर्वाचने न राजनैतिकप्रभावः प्रभावं कुर्यात्, न विशेषवर्गः लाभं लभेत। काले काले विभिन्नविद्यालयेषु महाविद्यालयेषु च अध्यक्षचयनप्रक्रियासंबन्धिनः अनेकाः उपालम्भाः प्राप्ताः आसन्—क्वचित् गुटबन्धनं, क्वचित् व्यक्तिगतहितेषु प्रवृत्तिः। अतः राज्ये सर्वत्र समाननियमाः मानकाः च प्रवर्त्यन्ते येन संस्थानानि अधिकं पारदर्शीनः उत्तरदायीनः च भविष्यन्ति। शिक्षाविभागेन सर्वेषु विद्यालय-प्राचार्येषु निर्देशः कृतः यत्, एते निर्देशाः तत्क्षणादेव प्रवर्त्यन्ताम्, सर्वे अध्यापकाः अभिभावकाः च एतद् विषयकं ज्ञाप्यन्ताम्, यथा भविष्ये न काचित् अनियमिता भ्रमः वा उत्पद्येत।

एचआरए-वृद्धिनिर्णयस्य स्वागतम्

पर्यटननिगमकर्मचारीसंघेन निगममुख्यालयस्थितकर्मचारिणां प्रति प्रदत्तं "गृहभृत्यभृत्यवृद्धि" (एचआरए) इत्यस्य निर्णयस्य स्वागतं कृतम्।कर्मचारीसंघस्य महासचिवः राजकुमारशर्मा इत्यनेन उक्तं यत् निगमप्रबन्धनेन दीर्घकालिकं कर्मचारी-आवेदनं स्वीक्रियते। एतेन मुख्यालयकर्मचारिणां दीर्घकालं यावत् निवाससम्बन्धीनि दुःखानि अपि निवृत्तानि भविष्यन्ति।

कुमारभास्करवर्मसंस्कृत-पुरातनाध्ययनविश्वविद्यालये द्विदिवसीयबालकेन्द्रशिक्षक-प्रशिक्षणकार्यशालायाः सफलसमापनम्

हिमसंस्कृतवार्ता डॉ . निशिकान्तपाण्डेयः

नलबारी, २५ अक्टूबरः २०२५ (असमप्रदेशः) – अस्मिन् सप्ताहे कुमारभास्करवर्मसंस्कृतपुरातनाध्ययनविश्वविद्यालये एकः विशेषः प्रशिक्षणकार्यक्रमः सम्पन्नः, यः "द्विदिवसीयबालकेन्द्रशिक्षकप्रशिक्षणकार्यशाला" इति नाम्ना प्रसिद्धः जातः। एषा कार्यशाला केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य (नवदेहली) साहाय्येन, सर्वदर्शनविभागस्य संस्कृतविकासकेन्द्रस्य च संयुक्ततत्त्वावधानेन २४–२५ अक्टूबर २०२५ तमे दिवसद्वये समायोजिता। अस्य आयोजनस्य प्रमुखोद्देश्यं देशस्य नैकस्थानादागतानां संस्कृतशिक्षकानाम्, शोधार्थिनाम्, बालशिक्षणसंबद्धानां च प्रशिक्षणं दत्वा, बालकेन्द्रप्रणालीम् अधिकतया सजीवां प्रयोगशीलां च कर्तुं प्रेरयितुम् आसीत्। कार्यशालायाः द्वितीयदिवसे आखिलभारतीयबालकेन्द्रस्य मुख्योपद्रष्टा आदरणीयः डॉ वेङ्कटरमणमूर्तिमहोदयः प्रमुखशिक्षकरूपेण उपस्थितः आसीत्। तेन बालकेन्द्रचालनस्य व्यवहारिकदृष्टिकोणात् अत्यन्तं उपयोगिनः बिन्दवः प्रस्तूताः। तेन शिक्षणं केवलं पाठ्यसामग्रीपर्यन्तं न स्यात्, अपि तु बालकानां स्वभावानुसारम्, क्रीडारूपेण अभिनयेन च सम्प्रेषणीयम् इति उपदिष्टम्। सः "एषः, सः, एतत्, तत्" इत्यादिशब्दानां शिक्षणप्रक्रियाम् अभिनयसहितं प्रदर्शितवान्, येन सर्वे प्रशिक्षणार्थिनः अत्यन्तम् आनन्दिताः आसन्।भाषाक्रीडायाः, संख्याक्रीडायाश्च प्रयोगं सजीवदृष्टान्तैः सह प्रदर्श्य महोदयेन तदुपयोगिता सर्वेभ्यः प्रतिपादिता। तेन उक्तं यत् बालकानां शिक्षणं यदा क्रीडारूपेण क्रियते, तदा तेषां मनोविकासः भवति।तथैव आन्ध्रप्रदेशप्रान्तस्य बालकेन्द्रप्रमुखा मान्या अरुणाश्रीमहोदया अपि प्रशिक्षणस्य किञ्चन विशिष्टं सत्रं नीतवती। सा बालकानां मानसिकविकासे कथा-वाचनस्य भूमिका, तथा संस्कृतगीतानां रसानुभूतिः इत्यादीनां विषयेषु प्रेरकं भाषणं कृतवती।अन्ते समापनसमारोहः अपि विशेषरीत्या आयोजितः। विभागाध्यक्षः डॉ रणजीतकुमारतिवारीमहोदयः समापनसत्रे पुनः सर्वान् अभिनन्द्य प्रशिक्षणार्थिनाम् उत्साहं प्रशंसाम् अकरोत्। सः अवदत् यत् अस्याः कार्यशालायाः माध्यमेन न केवलं शिक्षणकौशलं अपि तु संस्कृतभाषायाः नवजीवनप्रदानाय मार्गः उद्घाटितः।अस्मिन् अवसरे नानाप्रान्तेभ्यः आगताः अध्यापकाः, शोधार्थिनः, छात्राश्च सुसंख्येन सहभागिनः आसन्। सर्वे अपि कार्यशालायाः आयोजनं प्रशिक्षणपद्धतिं च उच्चस्तरेण प्रशंसितवन्तः।कार्यक्रमस्य संचालनं विभागीयसहायिका आचार्या सुश्री लोपामुद्रा गोस्वामिमहोदया अत्यन्तं सुन्दररूपेण कृतवती। सा सर्वसत्राणि अतीव सम्यक्तया संयोज्य, अतिथीनाम् आदरं च अतिशयेन कुशलतया समपादयत्। अन्ते धन्यवादप्रस्तुतिः विभागीयातिथ्याध्यापिकया सुश्रीमयूरी बरकाकतिमहोदयया भावपूर्णेन भाषणेनैव कृता।कार्यक्रमस्य समापनं शान्तिमन्त्रपाठेन मंगलपूर्वकं सम्पन्नम्। सर्वे उपस्थिताः अध्यापकाः, छात्राः, प्रशिक्षणार्थिनश्च हर्षोल्लासेन परिपूर्णाः अभवन्।एवं कुमारभास्करवर्मसंस्कृतपुरातनाध्ययनविश्वविद्यालये समायोजिता एषा द्विदिवसीया बालकेन्द्रशिक्षकप्रशिक्षणकार्यशाला न केवलं सफलतया परिसमाप्ता, अपि तु संस्कृतशिक्षणक्षेत्रे नूतनप्रेरणारूपेण आभारते प्रसिद्धा अभवत्।

शिमला-नगरनिगमस्य निर्वाचनात् पलायते मुख्यमंत्री - : जयरामठाकुरः

विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् शिमला-नगरनिगमस्य महापौरस्य उपमहापौरस्य च कार्यकालं सार्धद्विवर्षात् पञ्चवर्षपर्यन्तं वर्धयित्वा सर्वकारः निर्वाचनात् पलायितः अस्ति। मुख्यमन्त्री तस्य असफलतायाः विषये अवगतः अस्ति। सः अवगच्छति यत् स्वस्य पार्षदाः काङ्ग्रेसस्य महापौरपदस्य प्रत्याशिनः समर्थनं न करिष्यन्ति। अस्मिन् निर्वाचने काङ्ग्रेसः पराजितः भविष्यति। एतादृश्यां परिस्थितौ प्रथमं नगरनिगमस्य नगरनिकायस्य च निर्वाचनं स्थगितम् । अधुना महापौरस्य उपमहापौरस्य च निर्वाचनं स्थगयित्वा सर्वकारः क्षेत्रात् पलायनं करोति।

वार्तासंवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने 'अध्येता' इत्यस्य वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि। आम्, मयापि सा वार्ता पठिता। भारतस्य विदेशकार्यमन्त्री जयशंकरः आतङ्कवादस्य रक्षणविषये पाकिस्तानं निन्दितवान् अस्ति।

नन्दिनी- सत्यम्, अयं विषयः गम्भीरः। अन्यस्मिन् विषये, वायुमानविभागः चेन्नैनगराय अक्टोबर्-मासस्य सप्तविंशतितमे दिनाङ्के सम्भाव्यमानस्य चक्रवातस्य, अतिवृष्टेश्च सूचनां दत्तवान् अस्ति।

काव्या- अहो, चक्रवातस्य सूचना महतीं चिन्तां जनयति। अन्यस्मिन् वृत्ते, एका महिला मराठीभाषां न उक्तवान् इति हेतोः कञ्चित् यूट्यूब-चलच्चित्र-कर्तारम् तर्जितवती अस्ति। इदं सामाजिकमाध्यमेषु जनाक्रोशं जनितवत् अस्ति।

नन्दिनी- आम्, भाषाविषये एतादृशः कलहः अनुचितः। किन्तु इतः अपि दुःखदः वृत्तान्तः श्रुतः। आन्ध्रप्रदेशस्य कर्नूल्-नगरे लोकयानस्य अग्निदाहे एकोनविंशतिजनाः मृताः। तत्रस्थाः उत्तरजीविनः तस्य भयङ्करस्य अनुभवस्य वर्णनं कृतवन्तः सन्ति।

काव्या- अतीव दुःखदः अयं वृत्तान्तः। अस्तु, अद्य एतावदेव। पुनः नूतनैः विषयैः सह मिलामः। धन्यवादः।

ईदर-धीरजः,हिमसंस्कृतवार्ताः